

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Chmelíka, Ph.D., a soudců JUDr. Marty Vršanské a Mgr. Pavla Hradeckého ve věci

žalobců: a) **XXX**, narozený dne XXX
 b) **XXX**, narozená dne XXX
 oba bytem XXX
 oba zastoupeni advokátem JUDr. Tomášem Těmínem, Ph.D.
 sídlem Karlovo náměstí 28, Praha 2

proti
žalované **ČSOB Pojišťovna, a.s., člen holdingu ČSOB**, IČ 45534306
 sídlem Masarykovo nám. 1458, Pardubice

o zaplacení 3.900.000 Kč s příslušenstvím,
k odvolání žalobců proti rozsudku Okresního soudu v Pardubicích ze dne 9. 10. 2017,
č.j. 6 C 268/2016-112,

takto:

- I. Rozsudek okresního soudu se v části výroku I. **mění** tak, že žalovaná je povinna zaplatit každému ze žalobců částku 250.000 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.
Ve zbývající části výroku I., pokud jím byla žaloba zamítnuta ohledně dalších žalobcem a žalobkyní shodně požadovaných 1.700.000 Kč, se rozsudek okresního soudu **potvrzuje**.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů za řízení před okresním soudem ani právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.
- III. Česká republika se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.

Shodu s prvopisem potvrzuje Martin Urbánek.

Odůvodnění:

1. Okresní soud shora označeným rozsudkem zamítl žalobu, ve které se každý z žalobců domáhal po žalované zaplacení částky 1.950.000 Kč (výrok I), žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení (výrok II) a toto právo nepřiznal ani České republice (výrok III).
2. V odůvodnění rozsudku okresní soud uvedl, že žalobci se po žalované domáhali zaplacení uvedených částek s tvrzením, že dne 18. 1. 2014 během dopravní nehody zaviněné XXX tragicky zahynula jejich dcera XXX, narozená dne XXX. Žalobci jakožto poškození uplatnili u žalované nároky na náhradu při usmrcení v celkové výši 5.000.000 Kč, každý z nich v rozsahu 2.500.000 Kč. Tyto částky odpovídají míře jejich duševního strádání a alespoň částečně mohou kompenzovat obtížné okamžiky po osudné nehodě. Žalovaná z těchto požadovaných částek žalobcům uhradila pouze 1.100.000 Kč, tedy každému z žalobců 550.000 Kč. Žalobci ovšem shledávají poskytnutou náhradu za nedostatečnou. Žalobci podrobně a zevrubně rekapitulovali své intenzivní vzájemné vztahy s dcerou od okamžiku jejího narození až do doby tragické nehody, vykreslili, k jaké radikální proměně jejich životů došlo v důsledku úmrtí dcery, a tvrdili, že žalovaná neodčinila jejich utrpení v souladu se zásadami slušnosti, neboť poskytnuté částky dostatečně nekompensují prožité útrapy a psychickou újmu, kterou v důsledku ztráty dcery stále pociťují.
3. Žalovaná s návrhem nesouhlasila a navrhovala zamítnutí žaloby. Přestože nikterak nesporevala, že dcera žalobců zemřela vinou XXX a uznávala svoji povinnost ve smyslu ust. § 9 zákona č. 168/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů nahradit žalobcům nemajetkovou újmu, která jim v důsledku této tragické události vznikla, tak argumentovala tím, že relevantním je poskytnout pozůstalým přiměřenou náhradu v mezích zásad slušnosti. Žalovaná vyplatila každému z žalobců částku 550.000 Kč a při stanovení výše náhrady vycházela především z hledisek a postupů naznačených v odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. 4 Tdo 1402/2015, v němž byl vyjádřen názor, že je ospravedlnitelné, aby se stanovení výše náhrady odvíjelo v základním rozmezí 240.000-500.000 Kč. Žalovaná objektivně neshledala mimořádná kritéria pro další navýšení poskytnuté náhrady. Podle žalované nebyli žalobci na poškozené existenčně závislí, poškozená žila samostatně se svým přítelem, její úmrtí bylo způsobeno ve vysoké míře souhrou řady nešťastných událostí a nikoliv úmyslně a žalovaná je tudíž přesvědčena, že žalobcům byla poskytnuta adekvátní náhrada. Proto navrhla zamítnutí žaloby.
4. Okresní soud po provedeném dokazování, výslechu žalobce, svědků a po seznámení se s obsahem listinných důkazů dospěl k závěru, že žalobu nelze považovat za důvodnou.
5. Podle okresního soudu nárok žalobců na jednorázové odškodnění jako pozůstalých rodičů je třeba posuzovat podle ust. § 2959 zák. č. 89/2012 Sb. ve znění pozdějších předpisů (občanský zákoník), tedy jako nárok na náhradu za duševní útrapy způsobené rodičům zemřelé, přičemž z uvedeného ustanovení zákona plyne, že při usmrcení nebo zvláště závažném ublížení na zdraví odčiní škůdce duševní útrapy manželů, rodičů, dítěti nebo jiné osobě blízké peněžitou náhradou vyvažující plně jejich utrpení. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.
6. Podle okresního soudu je třeba při stanovení výše poskytované náhrady vycházet předně z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. 4 Tdo 1402/2015, neboť pro posouzení výše nemajetkové újmy je judikatura v rámci adhezních trestních řízení použitelná, protože nároky, které byly v takových řízeních uplatněny, byly soudy posuzovány podle zásad civilního řízení. Nejvyšší soud v uvedeném rozhodnutí konstatoval, že je spravedlivé, aby náhrada za duševní útrapy pozůstalých byla stanovována v rozmezí od 240.000-500.000 Kč, a to pro skupinu z nejvíce blízkých osob, jako jsou rodiče, děti a manželé.
7. Podle okresního soudu provedeným dokazováním bylo prokázáno, že vztah žalobců a zemřelé dcery byl naprosto bezproblémový a intenzita vztahu žalobců s dcerou XXX byla zesílena tím, že tato dcera žalobcům pomáhala s určitými úkony, zejména z toho důvodu, že žalobkyně je již přes

20 let v invalidním důchodu. Současně však bylo prokázáno, že pokud v minulosti žalobci požádali o pomoc syna či dceru XXX, i tito rodičům pomohli. S žádostí o pomoc se na své děti přitom žalobci mohou obrátit i v současné době. Podle okresního soudu si žalobci i po dobu života dcery XXX běžné potřeby v domácnosti zajišťovali sami, čehož jsou schopni i nadále. Na dceři nebyli finančně ani jinak ekonomicky závislí a současně je třeba přihlídnout k tomu, že tragické úmrtí XXX bylo způsobeno z titulu nedbalostního jednání XXX, který se uvedeného skutku dopustil neúmyslně. V dané věci se tedy nejedná o úmyslný čin ke způsobení škody, který by znamenal i vyšší částku náhrady nemajetkové újmy. Dále je třeba přihlídnout ke skutečnosti, že v případě žalobců se jednalo o ztrátu nikoliv jediného dítěte, ale o ztrátu dcery, která měla být pro žalobce do budoucna pečující osobou. Náhradou za duševní útrapy je proto účelné a spravedlivé stanovit částkou v horní hranici limitu stanoveného Nejvyšším soudem. S ohledem na skutečnost, že žalovaná již každému ze žalobců vyplatila částku 550.000 Kč, dospěl okresní soud k závěru, že žalobu z uvedených důvodů nelze považovat za opodstatněnou, a proto ji zamítl. Současně okresní soud žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení a toto právo nepřiznal ani České republice.

8. Proti rozsudku podali včas odvolání žalobci. Rozsudek okresního soudu považovali za nesprávný, nepřezkoumatelný, vnitřně rozporný a nedostatečně odůvodněný. Z rozhodnutí okresního soudu přesvědčivě neplyne, proč a jak okresní soud dospěl k vyšší zadostiučinění, které by mělo být žalobcům poskytnuto. Z odůvodnění rozsudku se žalobcům jeví, že si okresní soud alibisticky našel mechanismus výpočtu tak, aby mu ve výsledku vycházela cca horní hranice judikátu sp. zn. 4 Tdo 1402/2015, resp. částka, která již byla žalobcům vyplacena. Ve vztahu ke zmiňovanému judikátu žalobci uvedli, že Nejvyšším soudem zmiňované rozpětí je pouze doporučující a použitelné jsou-li popsána kritéria neutrální, tedy nikoliv kategorické a nepřekročitelné, což sám Nejvyšší soud vysvětluje ve své tiskové zprávě k předmětnému judikátu. Okresní soud tedy pochybil, pakliže při stanovení výše nemajetkové újmy zcela formalisticky a rigidně vychází výhradně z jednoho rozhodnutí, nepřipouští vybočení z mezí stanovených tímto rozhodnutím a nezohledňuje dostatečně skutkové okolnosti, které byly v řízení prokázány, a sám tedy postupuje v rozporu s citovaným judikátem. Podle žalobců je zjevné, že jde-li o individuální případ, bývají jednotlivá zadostiučinění v případě smrti osoby příbuzné v přímé linii vždy nad horní hranici původně stanoveného limitu. Navíc nelze přehlédnout, že dané rozhodnutí bylo vydáno v rámci trestního řízení, přičemž judikatura trestních soudů v rámci adhezního řízení je pro civilní řízení sice použitelná, ale pouze do jisté míry, protože primárním účelem je v trestním řízení zjištění, zda se stal trestný čin a kdo je jeho pachatelem. V adhezním řízení proto dochází k přiznání pouze na první pohled rozpoznatelné újmy, která nevyžaduje složité dokazování. O tom svědčí i samotná konstrukce nevyčerpatelnosti nároků v rámci adhezního řízení, kdy rozhodnutí o náhradě újmy není konečné, nejde o *res iudicata*, ale odkazuje neuspokojené poškozené do civilního řízení. Žalobci v této souvislosti odkázali na nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2844/14, ze dne 22. 12. 2015, kde Ústavní soud konstatoval, že ztráta blízké osoby, zejména dítěte, je pro většinu lidí tou největší ztrátou, s níž se mohou ve svém životě setkat a je pro ně těžko pochopitelné, že v některých případech (z jejich hlediska méně závažných) dosahují částky peněžní satisfakce srovnatelné úrovně s náhradami za nemajetkovou újmu způsobenou úmrtím blízkého. Podle žalobců lze poukázat i na metodiku Nejvyššího soudu, ačkoliv žalobci si jsou vědomi rozdílu mezi situací primárního poškozeného a situací svojí, jakožto sekundárních poškozených. V uvedené metodice však Nejvyšší soud stanovil mechanismus výpočtu nemajetkové újmy odpovídající pomyslné hodnotě zmařeného, byť neskončeného lidského života při 100% vyřazení ze všech sfér společenského zapojení. V takovém případě je částka stanovená Nejvyšším soudem na úrovni 10.000.000 Kč, přičemž celkovou náhradu lze poškozenému při zesílení určitých okolností navýšit až na 20.000.000 Kč. Pro žalobce je pak mnohem vyšší zátěž, že došlo ke smrti jejich dcery, než kdyby došlo k zachování jejího života při 100% vyřazení ze všech sfér lidské činnosti. Podle žalobců je tedy s ohledem na uvedené zřejmé, že v porovnání s jinými případy nemajetkové újmy v civilním

řízení je zadostiučinění poskytnuté žalobcům naprosto neproporcionální a nepřiměřeně nízké. Okresní soud současně nedostatečně zohlednil intenzitu vztahu žalobců a zemřelé dcery XXX, její věk, dopad události do duševní sféry žalobců a další skutečnosti. XXX měla s rodiči velmi intenzivní vztah, byla pro ně oporou a radostí. Byla tou osobou, která o rodiče plánovala ve stáří pečovat, a v době tragického úmrtí bylo XXX teprve 25 let. Celý život měla před sebou, vystudovala a teprve začínala samostatný život. S přítelem plánovala budoucnost. Žalobci nezažijí její svatbu, neuvidí její děti. Oba žalobci současně od tragické události trpí objektivními psychickými poruchami, léčí se u psychiatra. Okresní soud současně nesprávně zhodnotil kritéria na straně škůdce, neboť na rozdíl od tvrzení okresního soudu v jednání škůdce nelze naleznout žádnou snahu po nápravě, a jelikož ze strany škůdce se žalobcům nedostalo ani náznaků satisfakce, je třeba toto kritérium hodnotit v neprospěch škůdce a tedy přikročit ke zvýšení finančního zadostiučinění. Z ust. § 2959 o.z. navíc plyne, že osobám blízkým má být uhrazena částka vyvažující plně jejich utrpení. Tento příkaz zákona nelze ignorovat jenom proto, že skutečně plného vyvážení objektivně není možné dosáhnout. V souladu se smyslem této právní normy je třeba zkoumanou větu interpretovat tak, že kompenzace pozůstalým by měla být co nejúplnější (největší). V případě tak tragické situace, jako je situace žalobců, je proto zcela adekvátní přiznat zadostiučinění v požadované výši, a žalobci proto navrhli, aby odvolací soud napadený rozsudek změnil a uložil žalované požadované částky žalobcům zaplatit, případně aby byl rozsudek okresního soudu zrušen a věc vrácena okresnímu soudu k dalšímu řízení.

9. Žalovaná ve stručném vyjádření k odvolání žalobců odkázala na svoji argumentaci před soudem prvního stupně. Uvedla, že se zcela ztotožňuje se skutkovými i právními závěry rozsudku okresního soudu a navrhla jeho potvrzení.
10. Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek i řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212, 212a o.s.ř.), a to ze všech v úvahu přicházejících odvolacích důvodů, a dospěl k závěru, že odvolání žalobců lze považovat dílem za opodstatněné.
11. Krajský soud považuje za podstatné předně zdůraznit, že se ztotožňuje se skutkovými závěry okresního soudu a v podstatné míře sdílí i jím učiněné právní posouzení zjištěného skutkového stavu. Z odůvodnění rozsudku okresního soudu plyne, že okresní soud se věcí zabýval velmi podrobně a pečlivě, z důkazů, které provedl za účelem objektivního zjištění skutkového stavu, učinil správná a obsahu provedených důkazů odpovídající skutková zjištění, která promítl do srozumitelného a logického závěru o skutkovém stavu (ten byl ostatně mezi účastníky více méně nesporný) a věc i správně právně s odkazem na příslušná ustanovení zákona č. 89/2012 Sb. ve znění pozdějších předpisů posoudil. Okresní soud, jak dále plyne z odůvodnění jeho rozsudku, ve svých úvahách zohlednil kritéria pro posouzení výše náhrady sekundární újmy plynoucí zejména z judikatury Ústavního soudu ČR (viz nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2844/14), tedy intenzitu vztahu žalobců k jejich dceři, věk žalobců a jejich tragicky zemřelé dcery, otázku hmotné závislosti žalobců na dceři XXX a případné poskytnutí jiné satisfakce a stejně tak i přihlédl k okolnostem na straně XXX, tedy původce této životní tragédie manželů XXX. Na straně škůdce okresní soud zohlednil především tu skutečnost, že k tragické události došlo sice z nedbalosti škůdce, avšak samotná dopravní nehoda a z ní plynoucí tragické důsledky, jak je patrné z obsahu připojeného trestního spisu, byly více méně nešťastnou souhrou několika okolností, jejichž vyústěním bylo bohužel tragické ukončení života XXX. Okresní soud ve svých úvahách při stanovení výše odškodnění dále správně vycházel z rozhodnutí NS ČR ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. 4 Tdo 1402/2015, který v podstatě v části týkající se náhrady nemajetkové újmy navázal na výše označený nálezy Ústavního soudu, resp. kritéria Ústavním soudem v uvedeném nálezu nastíněná, která následně dále rozvedl. Nejvyšší soud v uvedeném rozhodnutí mimo jiné konstatoval, že při rozhodování o nároku poškozeného na náhradu nemajetkové újmy v penězích je třeba vycházet ze všech specifík daného případu, jímž je třeba podřadit příslušná kritéria na straně poškozené i pachatele, která mají vliv na vnímání duševních útrap a dopadu protiprávního jednání do sféry obou takových subjektů. Duševní útrapy spojené s prožíváním

usmrcení blízké osoby je pro účely stanovení výše náhrady třeba posuzovat primárně z pohledu obvyklého (průměrného) člověka a její případné snížení či naopak zvýšení lze odvinout pouze od okolností, jež jsou v rámci (trestního) řízení řádně doloženy a prokázány poškozeným. Okresní soud akceptoval i doporučení Nejvyššího soudu konstatujícího, že se jako ospravedlnitelné jeví, aby se stanovení výše náhrady odvíjelo v základním rozpětí mezi 240.000 Kč až 500.000 Kč, a to pro skupinu citově nejbližších osob, jakými jsou rodiče, děti a manželé. Okresní soud všechny tyto pro rozhodnutí ve věci podstatné skutečnosti řádně posoudil a při stanovení výše náhrady požadované žalobci se přidržel kritérií vytyčených nejvyšším soudem v rozsudku sp. zn. 4 Tdo 1402/2015.

12. Odvolací soud je však přes všechny výše rozvedené skutečnosti a s přihlédnutím k dikci ust. § 2959 o.z., zejména apelu obsaženém v této normě, tedy že je třeba poskytnout peněžitou náhradu vyvažující plně utrpení rodičů, případně alespoň podle zásad slušnosti, přesvědčen, že je na místě přiznat žalobcům částky vyšší než jaké stanovil okresní soud.
13. Odvolací soud je přesvědčen o tom, že s ohledem na intenzitu vzájemných vztahů žalobců a jejich nejmladší dcery, s přihlédnutím k věku žalobců a současně i věku poškozené v době tragické nehody, tomu, že nejmladší dcera, na níž zejména žalobkyně byla od jejího narození fixována, neboť právě jí XXX pomohla překonat vážné zdravotní komplikace, zmizela ze života žalobců, jako kdyby vlastně vůbec neexistovala, neboť byla bezdětná, teprve na počátku života a pro žalobce tak nejsou útěchou např. ani manžel případně děti XXX, s přihlédnutím k tomu, že to měla být právě XXX, do níž žalobci vkládali své naděje na zaopatření či pomoc ve stáří, když tyto naděje byly zesíleny i tím, že XXX byla zdravotnický vzdělána a péči svým rodičům mohla zajistit i na odborné úrovni a protože to měla být právě XXX, kdo se svojí budoucí rodinou měla žít spolu se žalobci v jednom domě, dospěl k závěru, že výše rozvedené okolnosti opodstatňují navýšení částky nad dosud žalobcům vyplacených 550.000 Kč pro každého ze žalobců o dalších 250.000 Kč opět každému ze žalobců, ačkoliv je zřejmé, a odvolací soud toto přesvědčení zastává, že částka v jakékoliv výši nemůže ani dílčím způsobem kompenzovat rodiči tak zásadní a fatální ztrátu, jako je smrt jeho vlastního dítěte. Uvedené finanční prostředky proto jenom dílem a pouze v ekonomické oblasti mohou kompenzovat ztrátu, která se i v této rovině žalobcům přihodila, neboť nepochybně řadu životních kroků, které jsou nuceni absolvovat, absolvují již bez pomoci, podpory či rady své nejmladší dcery a ačkoliv žalobci mají další dvě děti, nelze jistě konstatovat, že z tohoto důvodu je ztráta žalobců menší a snáze snesitelná. Žalobci se rozhodli mít spolu tři děti, tři děti měli a jedno z nich tragicky zahynulo na počátku svého produktivního života, a to, že žalobcům naštěstí zůstaly zachovány další děti a vnoučata jistě ztrátu žalobců a jejich psychické utrpení ze smrti dcery XXX nijak neuměňují.
14. Odvolací soud proto vycházející ze shora rozvedených úvah rozsudek okresního soudu v části výroku I změnil (§ 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř.) tak, že žalované uložil povinnost zaplatit každému ze žalobců částku 250.000 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku (§ 160 odst. 1 o.s.ř.) a ve zbývající části výroku I, pokud jím byla žaloba zamítnuta ohledně dalších žalobci shodně požadovaných 1.700.000 Kč, rozsudek okresního soudu jako věcně správný potvrdil (§ 219 o.s.ř.).
15. O nákladech řízení, a to s ohledem na dílčí změnu rozsudku okresního soudu i nákladech za řízení před okresním soudem, krajský soud ve smyslu ust. § 224 odst. 2 a § 142 odst. 1 o.s.ř. rozhodl tak, že žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů za řízení před soudy obou stupňů, neboť žalobci byli v odvolacím řízení úspěšní pouze v nepodstatné části (krajský soud současně neshledal předpoklady pro aplikaci ust. § 142 odst. 3 o.s.ř.) a úspěšná žalovaná se práva na náhradu nákladů řízení výslovně vzdala.
16. Právo na náhradu nákladů řízení pak nebylo přiznáno ani České republice.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku není odvolání přípustné.

Proti tomuto rozsudku lze za podmínek uvedených v ust. § 237 a § 238 o.s.ř. podat dovolání ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení prostřednictvím okresního soudu, který rozhodoval v prvním stupni, k Nejvyššímu soudu ČR v Brně jako soudu dovolacímu. O dovolání a jeho přípustnosti by rozhodoval dovolací soud (§ 239 o.s.ř.).

Pardubice dne 7. března 2018

JUDr. Jaroslav Chmelík, Ph.D., v. r.
předseda senátu